Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Interim-auditrapport
2024

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII), Mobiliteitsfonds (A) en Deltafonds (J)

Inhoudsopgave

Inleiding 3

1 Voortgang bevindingen 2023 5

2 Nieuwe aandachtspunten 16

3 Rijksbrede beheeronderzoeken en overige onderwerpen 19

Ondertekening 24

Bijlage Verantwoording interim-auditrapport 25

Inleiding

Hierbij bieden wij u ons interim-auditrapport aan dat wij hebben opgesteld in het kader van onze wettelijke taak over 2024 bij het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), Mobiliteitsfonds (MF) en Deltafonds (DF).

In dit rapport beschrijven wij de voortgang van de bevindingen uit voorgaande periodes en signaleren wij voor 2024 risico's en ontwikkelingen waar wij uw aandacht voor vragen. Deze rapportage heeft het karakter van een early warning, zodat in 2024 nog maatregelen kunnen worden getroffen.

Over 2023 hebben wij vijf bevindingen gerapporteerd, waarvan drie bevindingen zijn gerelateerd aan het inkoopbeheer. De andere twee bevindingen hebben betrekking op het toezicht en de aansturing van ProRail en op de naleving van de AVG. In het onderdeel *Nieuwe aandachtspunten* vermelden wij de belangrijkste ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot nieuwe beheerbevindingen. In het laatste onderdeel van dit rapport gaan we in op *Rijksbrede beheeronderzoeken en overige onderwerpen* die van belang zijn voor IenW.

In ons vorige auditrapport hebben wij ook nog andere onderwerpen gerapporteerd. De ontwikkelingen en de voortgang van onze werkzaamheden kunnen ertoe leiden dat wij in ons auditrapport over 2024 over deze en andere onderwerpen kunnen rapporteren.

Wijziging in rapportage bevindingen
Met ingang van 2024 hanteert de ADR een nieuwe presentatiewijze om het relatieve belang van de gerapporteerde bevindingen uit het onderzoek naar het begrotingsbeheer, het financieel, materieel en IT gerelateerd beheer en de daartoe bijgehouden administraties weer te geven. In plaats van een score naar ernst van de bevinding, kennen wij voortaan een prioritering toe aan de door ons gesignaleerde bevindingen.

Om snel inzicht te geven in het geheel van onze bevindingen, presenteren wij deze niet alleen in de vorm van een tabel maar ook in een zogenaamde 'heatmap', waarbij de assen gevormd worden door onze inschattingen van kans en impact.

Onze prioritering is de resultante van een inschatting van de kans dat een risico zich voordoet, en de impact hiervan op het financieel, materieel en IT-beheer gerelateerd aan de financiële verantwoording. Hierbij wegen wij nadrukkelijk mee in welke mate de door de organisatie getroffen beheersmaatregelen volgens ons doeltreffend zijn in het mitigeren van het risico. Het is de verantwoordelijkheid van het management om de door ons gesignaleerde risico's in het grotere geheel te plaatsen van alle risico's die door de organisatie beheerst moeten worden.

In ons auditrapport 2023 hebben wij een aanzet gemaakt in het beschrijven van de kans en impact van onze bevindingen. Aan de gewogen bevindingen uit ons auditrapport 2023 hebben wij een prioritering meegegeven, die wij in dit interim-auditrapport presenteren volgens deze nieuwe rapportagewijze. Met symbolen wordt de voortgang ten opzichte van ons auditrapport 2023 aangegeven. Per jaareinde zullen wij deze bevindingen uit 2023 opnieuw evalueren en nagaan of dit leidt tot wijzigingen, bijvoorbeeld als gevolg van getroffen beheersmaatregelen. De uitkomsten hiervan worden opgenomen in ons auditrapport 2024 dat in maart 2025 verschijnt.

Samenvatting belangrijkste uitkomsten beheeronderzoek interim 2024

Inkoopbeheer RWS en BSK

RWS

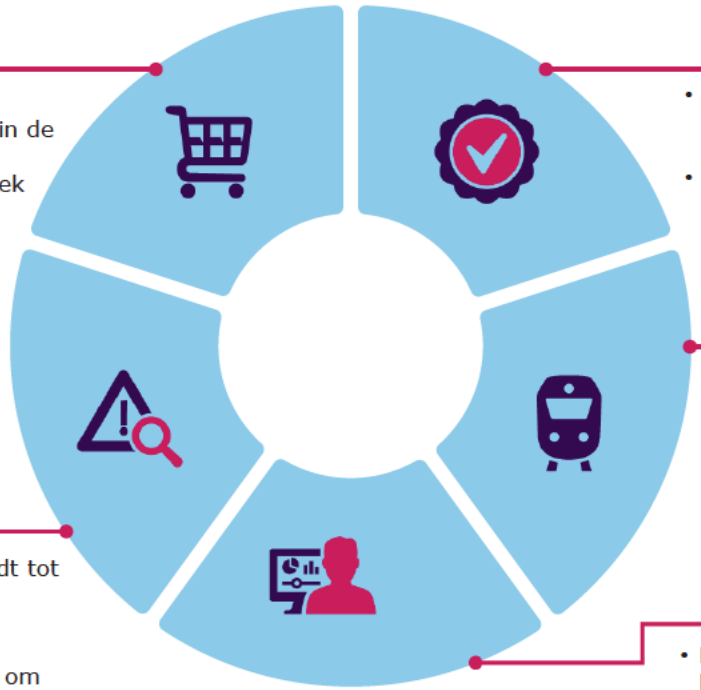
- Tot eind 2024 implementatie en borging in de lijn van de verbeteracties Verzoeken tot Wijziging (VTW). Daarna zal ons onderzoek naar de structurele werking van de beheersmaatregelen plaatsvinden.

BSK

- Gewerkt aan naleving van interne inkoopprocedures en hiermee samenhangende analyses.
- Ons onderzoek naar verbetering van het inkoopbeheer is gestart.

Nieuwe aandachtspunten

- Inhuurproces RWS in eigen beheer leidt tot toename van achterstanden en onrechtmatigheden.
- Bij BSK vragen het voorschotbeheer subsidies en het verplichtingenbeheer om aandacht.

Prestatieverklaren uitgaven

- Naleving interne procedures en onderbouwing van de prestatieverklaring blijven aandacht vragen.
- Tekortkomingen in het beheer van voorschotten, inclusief de tijdige, juiste en volledige vastlegging daarvan.

Toezicht en aansturing ProRail

- Verbeterplan verder uitgewerkt en gestart met implementatie.
- Controleprotocollen zijn aangepast.
- Zichtbare beoordeling voorschotten en ontwikkeling van sanctiebeleid zijn nog onderhanden.

Naleving AVG

- Nauwelijks voortgang in het op orde brengen van het verwerkingsregister RWS.
- Interne audit gepland voor 2024. Externe audit zal plaatsvinden in 2025.

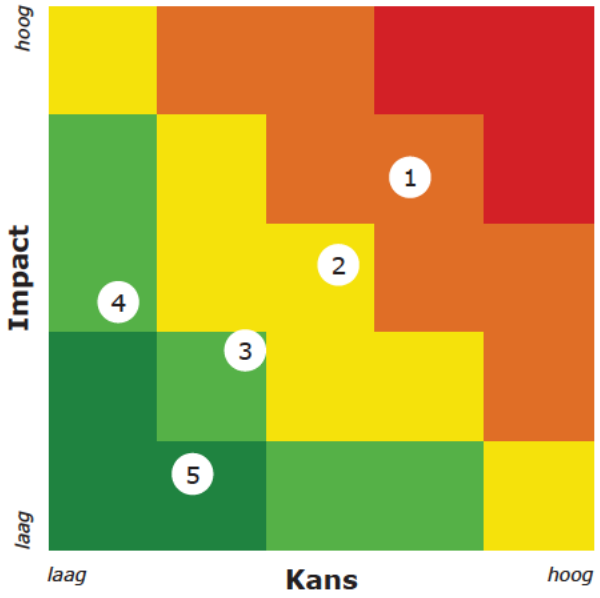
1 Voortgang bevindingen 2023

Overzicht voortgang bevindingen 2023	6
Inkoopbeheer RWS	7
Inkoopbeheer BSK	8
Prestatieverklaren uitgaven	10
Toezicht en aansturing ProRail	12
Naleving AVG	14

Overzicht voortgang bevindingen 2023

In onderstaande tabel en heatmap zijn de bevindingen uit ons auditrapport 2023 geprioriteerd naar de stand ultimo 2023. De voortgang in 2024 wordt weergegeven in de laatste kolom van de tabel bevindingen.

	Bevinding	Weging 2022	Weging 2023	Prioritering 2023	Voortgang 2024
Inkoopbeheer					
1	Inkoopbeheer RWS	▲	■		=
2	Inkoopbeheer BSK	▲	■		=
3	Prestatieverklaren uitgaven	●	●		=
Financieel beheer					
4	Toezicht en aansturing ProRail	●	●		↙
5	Naleving AVG	●	●		=

↗ *Verslechterd* ↙ *Verbetering zichtbaar* = *Ongewijzigd*

Weging: ● Licht ■ Gemiddeld ▲ Ernstig

Inkoopbeheer RWS

Bevinding	Verantwoordelijke organisatieonderdeel	Weging 2022	Weging 2023	Prioritering 2024	Voortgang
1 Inkoopbeheer RWS	Rijkswaterstaat	▲	■		=

Bevinding
RWS heeft het verbeterprogramma voor het inkoopbeheer eind 2023 beëindigd en een overdrachtsdocument opgesteld. Hierin is opgenomen op welke wijze de verbetermaatregelen door de lijn moeten worden geborgd.

Op de stromen "Europese aanbestedingen" en "nadere overeenkomsten die onder een raamcontract worden afgeroepen" hebben wij in het tweede halfjaar van 2023 al een positieve ontwikkeling gezien. Deze verbetering was in 2023 echter nog niet zichtbaar op de stroom "verzoek tot wijzigingen" (VTW), met name bij de afdeling Programma, projecten en onderhoud (PPO) van RWS. Daaronder vallen onder meer overbruggings- en verlengingsovereenkomsten van prestatiecontracten.

De implementatie en borging van de verbeteracties zullen tot eind 2024 plaatsvinden. Daarna kan RWS de structurele werking beoordelen, waarna wij de werking van beheersmaatregelen onderzoeken.

Risico
Er bestaat een blijvend verhoogde kans op onrechtmatigheden bij met name de VTW's door onvoldoende kwaliteit van de mandaatadviezen en bij de nog lopende overbruggingsovereenkomsten.

Gezien het grote financieel belang en het aantal opdrachten, is de mogelijke impact van onrechtmatigheden hoog.

Handelingsperspectief
Het is van belang om de implementatie van de verbetermaatregelen conform meetbare mijlpalen voort te zetten, inclusief het beleggen en borgen van maatregelen en verantwoordelijkheden in de lijn. Het uitvoeren van interne audits geeft inzicht in de structurele en effectieve werking van deze maatregelen.

Weging: ● Licht ■ Gemiddeld ▲ Ernstig

Voortgang: ↗ *Verslechterd* ↙ *Verbetering zichtbaar* = *Ongewijzigd*

Inkoopbeheer BSK

Bevinding		Verantwoordelijke organisatieonderdeel	Weging 2022	Weging 2023	Prioritering 2024	Voortgang
2	Inkoopbeheer BSK	Bestuurskern	▲	■		=

Bevinding
Bij de bestuurskern (BSK) worden de interne inkoopprocedures nog onvoldoende nageleefd. Directies starten inkoopprocedures vaak zonder daarbij de inkoopafdeling te betrekken. Ook zijn er aandachtspunten met betrekking tot het gebruik van inkoopmonitoring en de spendanalyse.

In 2024 is gewerkt aan deze punten om te komen tot verdere verbetering. De interne rapportages van IenW lieten in de afgelopen maanden echter nog geen duidelijke verbetering zien. Uit deze rapportages blijkt dat het niet naleven van aanbestedingswet- en regelgeving bij twee grote opdrachten kan leiden tot overschrijdingen van de rapporteringstolerantie. Beide opdrachten zijn nog in nader onderzoek.

Wij zullen komende maanden onderzoeken of de getroffen maatregelen hebben geleid tot een verdere verbetering in 2024.

Wij constateren verder dat er regelmatig MBO's (Managementbeslissingen Onrechtmatigheid) worden genomen. Wij zijn positief over de naleving van deze procedure, maar benadrukken dat hier alleen een beroep op dient te worden gedaan in uitzonderingssituaties wanneer wordt afgeweken van de aanbestedingswet- en regelgeving.

Categoriemanagement
In november 2023 is de aanbesteding van de rijksbrede raamovereenkomst voor Interim Management en Organisatieadvies (IMOA) stopgezet. BSK is bezig met de nieuwe aanbesteding (onder andere herijking van de raming). We hebben begrepen dat inmiddels één van de drie percelen (Organisatieadvies) is gegund. Daarmee komt een einde aan de onrechtmatige overbruggingsovereenkomsten voor dit perceel. Voor de andere twee percelen blijven de onrechtmatige overbruggingsovereenkomsten nog actief.

Weging: ● Licht ■ Gemiddeld ▲ Ernstig

Voortgang: ↗ *Verslechterd* ↙ *Verbetering zichtbaar* = *Ongewijzigd*

Inkoopbeheer BSK - vervolg

Risico
Het niet naleven van interne inkoopprocedures doet afbreuk aan een beheerst inkoopproces en kan leiden tot grote rechtmatigheidsbevindingen als gevolg van het niet naleven van aanbestedingswet- en regelgeving.

In het geval van categoriemanagement werken rechtmatigheidsbevindingen als gevolg van onrechtmatige overbruggingsovereenkomsten rijksbreed door.

Handelingsperspectief
Om te komen tot verbetering van de naleving van de interne inkoopprocedures is het van belang dat de directies de inkoopafdeling inschakelen wanneer zij inkopen opstarten. Ook de spendanalyse is van belang in het kader van een beheerst inkoopproces. Op basis van een analyse van de oorzaken van MBO's kunnen daar waar mogelijk maatregelen worden getroffen gericht op het verminderen van het aantal MBO's.

Prestatieverklaren uitgaven

Bevinding		Verantwoordelijke organisatieonderdeel	Weging 2022	Weging 2023	Prioritering 2024	Voortgang
3	Prestatieverklaren uitgaven	Bestuurskern en Rijkswaterstaat	●	●		=

Bevinding BSK
Vanuit een programmagerichte aanpak is het project prestatieverklaren inmiddels overgedragen aan de lijnorganisatie.
Aandachtspunten zijn nog:
- Naleving interne procedures en onderbouwing van de prestatieverklaring;
- De (tijdige) registratie van de voorschotten.

De laatste maanden laat de interne monitoring van BSK een verbetering zien in het aantal afwijkingen bij prestatieverklaren.

Wij hebben dit nog niet vast kunnen stellen. Uit onze controlewerkzaamheden over de eerste maanden van dit jaar blijken onder andere nog tekortkomingen in de onderbouwing van prestatieverklaringen, onder meer bij het aansluiten van de gefactureerde prijs op het contract.

Ten aanzien van het (tijdig) registreren van uitgaven als voorschot hebben wij nog geen verbetering ten opzichte van 2023 geconstateerd.

Bevinding RWS
Het proces van het verbeteren van de prestatieverklaring als onderdeel van het RWS-verbeterprogramma en de verdere borging daarvan in de lijn loopt nog.
Wij hebben vastgesteld dat RWS prestatieverklaringen te vroeg afgeeft bij inhuurkosten, namelijk voordat de prestaties zijn geleverd.

Risico
Prestatieverklaringen zijn cruciaal om vast te stellen dat de prestatie waarvoor wordt betaald conform contract is geleverd. Onvoldoende onderbouwde en te vroeg verstrekte prestatieverklaringen leiden tot onzekerheid in de rechtmatigheid, dan wel onrechtmatigheid van de facturen die IenW betaalt. Als gevolg van de tekortkomingen in het proces blijft de kans op fouten en onzekerheden reëel.

Weging: ● Licht ■ Gemiddeld ▲ Ernstig

Voortgang: ↗ *Verslechterd* ↙ *Verbetering zichtbaar* = *Ongewijzigd*

Prestatieverklaren uitgaven – vervolg

Tekortkomingen in het beheer van voorschotten, leiden tot een verhoogde kans dat voorschotten niet (juist) worden afgewikkeld en op getrouwheidsfouten in de verantwoording.

Handelingsperspectief

Prestatieverklaringen
Wij adviseren BSK om verder te blijven werken aan de kwaliteitsverbetering van de prestatieverklaring door het belang van de naleving van de interne procedures en de onderbouwing van de prestatieverklaring te blijven benadrukken binnen de organisatie, resultaten te blijven monitoren en directies met lage scores aan te spreken. Voor RWS is de verdere implementatie van het verbeterprogramma en verdere borging daarvan in de lijn van belang. Naast deze maatregelen kan RWS het risico verkleinen door systeemtechnische maatregelen te treffen die voorkomen dat een prestatieverklaring vooraf kan worden verstrekt.

Voorschotten
Voor het vastleggen van voorschotten in de administratie is bij BSK een aanvullende handmatige handeling vereist. Wij adviseren om bij de aanschaf van een nieuw systeem te onderzoeken of deze handeling geautomatiseerd kan worden. Tot die tijd is het belangrijk om de administratieve procedures voor het beheer van voorschotten na te leven en dit te monitoren.

Toezicht en aansturing Prorail

Bevinding		Verantwoordelijke organisatieonderdeel	Weging 2022	Weging 2023	Prioritering 2024	Voortgang
4	Toezicht en aansturing ProRail	Bestuurskern	●	●		↙

Bevinding
In ons auditrapport 2023 zijn de volgende aandachtspunten opgenomen met betrekking tot het toezicht en de aansturing Prorail door de directie OVS (Openbaar Vervoer en Spoor):
- zichtbare beoordeling ontbreekt bij voorschotten aanlegprojecten;
- sanctiebeleid richting ProRail ontbreekt;
- aanpassing van de controleprotocollen.

In 2024 heeft de directie OVS, haar verbeterplan verder uitgewerkt en deels al geïmplementeerd.

Zichtbare beoordeling ontbreekt bij voorschotten aanlegprojecten
De directie OVS legt de beoordeling van de samenhang tussen verstrekte voorschotten en de voortgang van aanlegprojecten spoorweginfrastructuur bij ProRail niet zichtbaar vast.

Deze werkwijze van de directie OVS is gebaseerd op werkafspraken uit 2018 tussen IenW en ProRail en wordt het komende jaar, als onderdeel van het verbeterplan, herzien en onder de aandacht gebracht van medewerkers OVS. Belangrijke onderdelen in dit plan zijn het opzetten van een leergang voor projectleiders en het verbeteren van de rapportages vanuit Prorail over de voortgang van de projecten.

Sanctiebeleid richting ProRail ontbreekt
De directie OVS is momenteel met ProRail in overleg over een sanctiebeleid om te kunnen acteren en sanctioneren wanneer ProRail zich niet houdt aan de wet- en regelgeving zoals de Aanbestedingswet.

Aanpassing controleprotocollen
De controleprotocollen voor zowel Exploitatie, Onderhoud en Vernieuwing (EOV) als voor de aanlegprojecten zijn aangepast. De accountant van ProRail controleert voortaan ook op naleving van de Aanbestedingswet. Ook het aantal controleverklaringen is teruggebracht.

In de komende maanden zullen wij deze aangepaste controleprotocollen betrekken in onze werkzaamheden.

Weging: ● Licht ■ Gemiddeld ▲ Ernstig

Voortgang: ↗ *Verslechterd* ↙ *Verbetering zichtbaar* = *Ongewijzigd*

Toezicht en aansturing Prorail – vervolg

Risico
Door het ontbreken van een expliciete beoordeling van de voorschotten voor aanlegprojecten bestaat de kans dat er onjuiste voorschotten worden betaald.

De totale financiële omvang van de projecten die Prorail uitvoert is substantieel. Wanneer ProRail zich niet aan de wet- en regelgeving houdt, kan dit grote gevolgen hebben voor IenW. De kans hierop is de afgelopen jaren reëel gebleken.

Handelingsperspectief
Wij adviseren IenW :
- Beoordeel de voorschotten voor aanlegprojecten expliciet.
- Stel een specifieke procesbeschrijving inclusief beheersingsmaatregelen op voor de geldstromen met Prorail.
- Ontwikkel een effectief en uitvoerbaar sanctiebeleid.

Naleving AVG

Bevinding		Verantwoordelijke organisatieonderdeel	Weging 2022	Weging 2023	Prioritering 2024	Voortgang
5	Naleving AVG	IenW	●	●		=

Inleiding/bevinding
De afgelopen jaren constateerden wij tekortkomingen in de naleving van de AVG. Bij BSK, ILT en RWS ontbreekt onder andere inzicht in de verwerkingen en de beheersmaatregelen voor de borging van de volledigheid van het register van verwerkingsactiviteiten.

Sinds 2022 is herhaaldelijk vertraging opgetreden in het oplossen van deze lang openstaande bevinding. RWS heeft in 2023 toegezegd het verwerkingsregister in 2024 op orde te brengen en een externe audit uit te laten voeren om vast te stellen in hoeverre het register aan de wettelijke eisen voldoet. Wij hebben RWS hierbij geadviseerd de input van de Functionaris Gegevensbescherming (FG) te betrekken bij de opdrachtformulering, selectie en uitvoering van deze externe audit.

Inmiddels is gebleken dat deze externe audit in 2025 zal plaatsvinden. RWS wil in 2024 een interne audit uitvoeren als voorbereiding op deze externe audit.

Risico
Het risico bestaat dat incidenten ontstaan als gevolg van de tekortkomingen in de naleving van de AVG. Deze incidenten kunnen nadelige gevolgen hebben voor burgers en bedrijven.

Voor IenW kunnen deze incidenten leiden tot een boete van de Autoriteit Persoonsgegevens. Daarnaast hebben incidenten impact op IenW als gevolg van de aandacht vanuit media en samenleving.

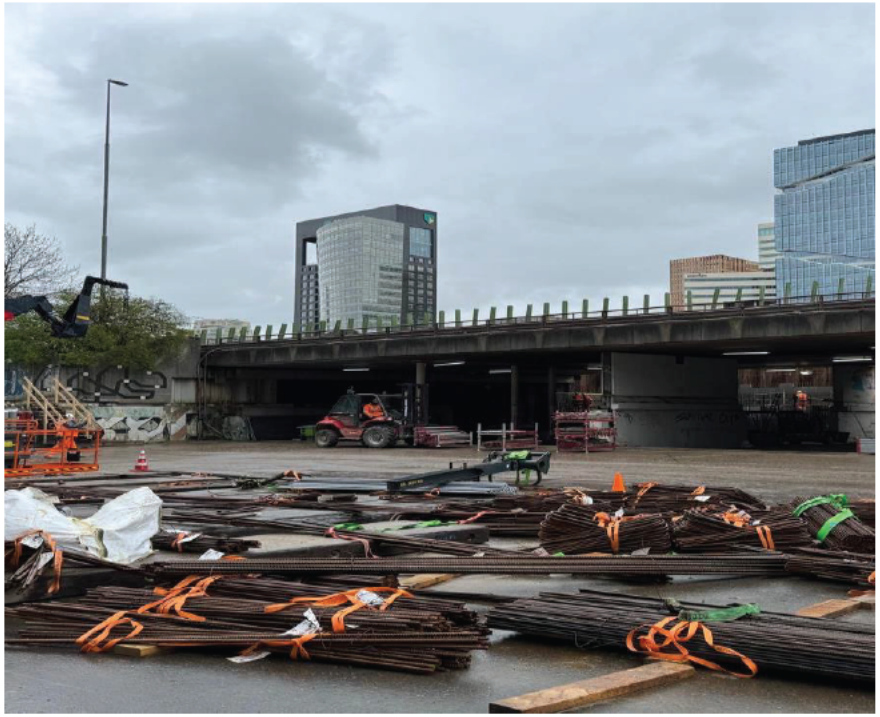
Weging: ● Licht ■ Gemiddeld ▲ Ernstig

Voortgang: ↗ *Verslechterd* ↙ *Verbetering zichtbaar* = *Ongewijzigd*

Naleving AVG - vervolg

Handelingsperspectief
Wij adviseren IenW:

- Geef prioriteit aan het naleven van de verordening (voldoen aan de AVG).
- Vergroot het bewustzijn bij de (gemandateerde) verwerkings-verantwoordelijken dat zij ook verantwoordelijk zijn voor het aantoonbaar naleven van de AVG.
- Zorg voor een actueel en centraal inzicht in de voortgang van de verbeteracties.
- Voer een audit uit om vast te stellen in hoeverre het verwerkingsregister juist en volledig is, en dat dit ook in de toekomst geborgd is.

2 Nieuwe aandachtspunten 2024

Inhuurproces RWS 17

Voorschot- en verplichtingenbeheer BSK 18

Inhuurproces RWS

In 2024 is het inhuurproces bij RWS in eigen beheer gekomen. Het inhuurproces is gecentraliseerd ondergebracht bij de afdeling Inhuurdesk RWS. RWS heeft een nieuwe inhuurapplicatie (DIOR) in gebruik genomen. Dit ging gepaard met problemen ten aanzien van het inladen van data en de functionaliteit voor het accorderen/ mandateren van inhuuraanvragen en heeft geleid tot een toename van achterstanden.

RWS heeft beheersingsmaatregelen getroffen, om deze achterstanden in te lopen. De procesbeschrijving wordt herijkt en in samenwerking met het ministerie van BZK (eigenaar van de nieuwe applicatie) wordt de applicatie heringericht. De verwachting is dat de effecten van de ontstane problemen waarschijnlijk tot minimaal het einde van 2024 merkbaar zullen zijn.

De inhuurbehoefte van RWS is aanzienlijk en essentieel voor de continuïteit.
Het door RWS onderkende risico is dat de continuïteit van de bedrijfsvoering kan worden verstoord bij het niet tijdig beschikbaar zijn van inhuurkrachten. Als uiterste terugvalscenario is er een mogelijkheid opdrachten (onrechtmatig) rechtstreeks te gunnen.

Het inzicht in de ontstane problematiek lijkt bij RWS voldoende aanwezig. RWS heeft maatregelen getroffen voor het proactief melden van en monitoren op onrechtmatig verleende opdrachten.

Onze controlewerkzaamheden zijn de komende maanden gericht op het verkrijgen van een concreet beeld van de achterstanden, de doorgevoerde procesverbeteringen en onrechtmatige gunningen.

Handelingsperspectief
Voor RWS is blijvende aandacht voor de rechtmatige totstandkoming van inhuuropdrachten belangrijk. De noodzaak en aandacht die RWS heeft onderkend ten aanzien van een goed functionerende inhuurapplicatie onderschrijven wij, evenals het verkrijgen van beheersmatig inzicht in de ontstane problematiek, de gevolgen hiervan en de oplossingsrichtingen.

In die specifieke gevallen waar rechtmatige opdrachtverlening niet mogelijk is, adviseren wij RWS gebruik te maken van de uitzonderingsprocedure (MBO) voor het pro-actief signaleren en het monitoren van deze opdrachten.

Voorschot- en verplichtingenbeheer BSK

Voorschotbeheer subsidies
Uit onze werkzaamheden in de afgelopen maanden blijkt dat het tijdig afrekenen van openstaande subsidievoorschotten verbeterd kan worden.

Wij begrijpen dat BSK bezig is met een tool om de rappellering naar einddatum van de op te leveren subsidieverantwoordingen te verbeteren. Ook wordt gewerkt aan standaardrapportages voor inzichtelijke managementinformatie. De dienstonderdelen bij BSK zijn verantwoordelijk voor het tijdig afrekenen van de openstaande subsidievoorschotten.

Wij willen het belang voor BSK hiervan benadrukken. Te lang openstaande voorschotten zijn een risico voor mogelijke invorderingsproblemen en een onjuiste verantwoording van de stand openstaande voorschotten. Wij zullen hier aandacht aan besteden in de verdere uitvoering van onze controle.

Verplichtingenbeheer
Wij hebben bij onze controlewerkzaamheden vastgesteld dat enkele verplichtingen niet tijdig en volledig zijn vastgelegd.

Daarnaast zien we bij het beheer van subsidieverplichtingen dat er in het proces geen aandacht is voor de gevolgen voor de risico-analyse, M&O en de (uitgevoerde) staatssteuntoets in het geval van tussentijdse positieve bijstellingen.

Wij willen uw aandacht vragen voor juist en volledig verplichtingenbeheer.

3 Rijksbrede beheeronderzoeken en overige onderwerpen

Implementatie NIS2 en Cyberbeveiligingswet	20
Duurzaamheid	21
Herstel- en Veerkrachtplan	23

Implementatie NIS2 en Cyberbeveiligingswet

De *Network and Information Security Directive* (NIS2) is een EU-richtlijn die gericht is op het creëren van een hoog gezamenlijk niveau van cyberbeveiliging in de Europese Unie. De richtlijn wordt momenteel omgezet in nationale wetgeving: de cyberbeveiligingswet (Cbw). Deze wet gaat gelden voor de meeste organisaties van de rijksoverheid en bevat een zorg- en meldplicht, die strikte eisen aan de leden van het bestuur van de organisaties stelt. Naar verwachting wordt de cyberbeveiligingswet in de loop van 2025 van kracht.

Mede vanuit de voorbeeldfunctie van de rijksoverheid mag van de rijksoverheid worden verwacht dat ze zorgt voor het naleven van deze wet zodat de overheid weerbaar is tegen cyberrisico's die de verwerking van gevoelige informatie met zich meebrengt. Het niet naleven kan leiden tot (ernstige) verstoring van de dienstverlening, bestuurlijke boetes, imagoschade en verminderd vertrouwen van burgers in de rijksoverheid. Het is daarom van belang tijdig inzichtelijk te maken aan welke eisen (nog niet volledig) wordt voldaan en waar nodig aanvullende maatregelen te treffen.

IenW werkt voortvarend aan de implementatie van deze wetgeving. Wij hebben vastgesteld dat IenW:

- een gedetailleerde GAP-analyse uitvoert om inzichtelijk te maken aan welke maatregelen van de NIS2 richtlijn al wel of niet wordt voldaan;
- beschikt over een aanpak om te gaan voldoen aan de vereisten van de NIS2 richtlijn en volop bezig is met de uitvoering;
- de aanpak van de gevolgen van de NIS2 richtlijn bespreekt op bestuursniveau;
- nog niet voldoende capaciteit en/of budget beschikbaar heeft om de benodigde maatregelen vanuit de NIS2 richtlijn te implementeren.

Wij zien dat IenW de implementatie van NIS2 en Cbw voortvarend oppakt en benadrukken het belang van voldoende capaciteit en budget hiervoor.

Duurzaamheid

Veel informatie over duurzaamheids-onderwerpen, verspreid over verschillende rapportages en gedeeltelijk te relateren aan Europese standaarden

Op grond van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) zijn vanaf 2024 steeds meer bedrijven verplicht te rapporteren over hun impact op mens en klimaat. In de 'Hoofdlijnennota rijksbreed beeld ADR 2023' hebben we aandacht gevraagd voor de duurzaamheidsverslaggeving binnen de Rijksoverheid. We merkten op dat de verantwoording over duurzaamheid vrij divers is voor wat betreft onderwerpen, organisatie en verantwoordelijkheden en vorm en frequentie. Kortom, een breed speelveld waarin beperkt sprake is van centrale coördinatie en richtlijnen. Ons advies was om meer regie en coördinatie te organiseren op de rijksbrede duurzaamheidsverslaggeving. Een noodzaak wanneer de CSRD- of vergelijkbare richtlijnen ook gaan gelden voor de rijksoverheid, maar ook om het risico te beperken van overlap, gebrek aan transparantie en inefficiënt gebruik van schaarse middelen.

Om meer zicht te krijgen op de huidige diversiteit in duurzaamheidsverslaggeving en een beter beeld te vormen over het benodigde ontwikkelpad naar effectieve en efficiënte duurzaamheidsverslaggeving binnen het rijk, voert de ADR in 2024 een inventariserend onderzoek uit. In dit interimrapport presenteren wij het 1e deel van het onderzoek: over welke duurzaamheidsonderwerpen momenteel reeds informatie wordt verschaft. In de komende maanden zullen we de werkwijze en organisatie van de duurzaamheidsinformatie in beeld brengen.

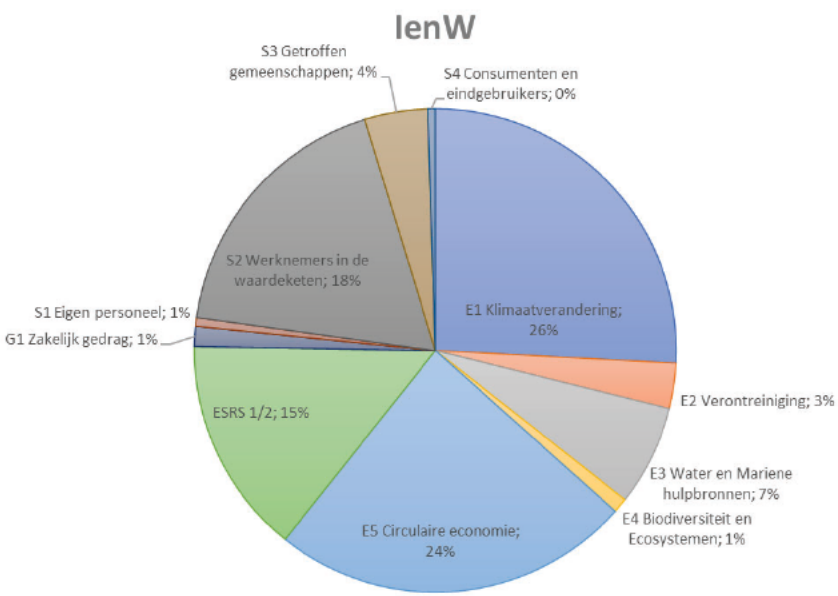
Uit onze inventarisatie komt naar voren dat over alle thema's uit de European Sustainability Reporting Standards (ESRS), die de kern vormen van de rapportageverplichtingen onder de CSRD, ergens vanuit de rijksoverheid gerapporteerd wordt. Er zijn wel duidelijke verschillen in de mate van aandacht voor de verschillende thema's. Zo wordt er bijvoorbeeld veel gerapporteerd over klimaatverandering en sociale aspecten, maar aanzienlijk minder over verontreiniging en biodiversiteit. Ook verschilt de aandacht per departement voor bepaalde thema's, afhankelijk van de beleidsmatige zwaartepunten van elk departement. Er zijn ook witte vlekken in de rapportages die niet verklaard kunnen worden vanuit het beleidsmatige karakter van de departementen.

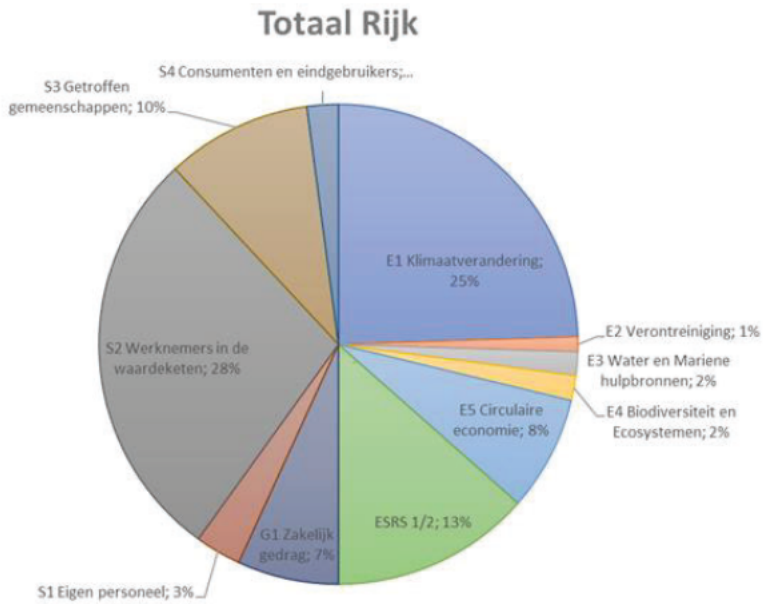
De formulering van de ESRS-thema's, die ontworpen is voor bedrijven, sluit niet altijd goed aan bij de terminologie die binnen de rijksoverheid wordt gehanteerd. Mede hierdoor vinden we op ESRS gebaseerde zoektermen in onze data-analyse niet altijd terug in de onderzochte rapportages. De wél gevonden verslaggeving over duurzaamheid is verspreid over verschillende soorten rapportages.

Waar de CSRD zich vooral richt op het rapporteren van de negatieve impact van ondernemingen op duurzaamheid, richt het beleid van de rijksoverheid zich meer op het actief en positief beïnvloeden van duurzaamheidsthema's. Deze focus is niet onverenigbaar met de ESRS, maar vraagt wel een vertaling.

Duurzaamheid - vervolg

In onderstaande grafiek staat de relatieve verdeling van de door IenW gerapporteerde informatie over de verschillende ESRS-thema's. Daarnaast is het beeld voor de totale rijksoverheid weergegeven.

Herstel- en Veerkrachtplan

De Europese Herstel- en Veerkrachtfaciliteit is bedoeld om de Europese economie duurzamer, digitaler en veerkrachtiger te maken na de COVID-19 pandemie. In 2022 heeft de Raad van de Europese Unie (EU) het Nederlandse Herstel- en Veerkrachtplan (HVP) voor duurzaam economisch herstel goedgekeurd.

Op dit moment bereidt IenW zich in samenwerking met de programmadirectie HVP van het ministerie van Financiën voor op de indiening van het tweede betaalverzoek met een omvang van € 1,19 miljard. Dit betaalverzoek moet uiterlijk 15 november 2024 via het ministerie van Financiën worden ingezonden naar de Europese Commissie.

Voorafgaand hieraan onderzoeken wij de met het betaalverzoek samenhangende mijlpalen en doelen, inclusief het door de EU vereiste financieel beheer op specifieke aspecten zoals fraude, corruptie, belangenverstrengeling en dubbele financiering.

Daar waar van toepassing, beoordelen wij ook de voortgang van de verbeterpunten zoals die door de departementen zijn aangegeven bij het eerste betaalverzoek.

IenW heeft twee investeringsmaatregelen in het tweede betaalverzoek:

- mijlpaal 47: ERTMS-planstudie voor het baanvak Noord-Nederland voltooid
- doelstelling 55: Aantal geïnstalleerde intelligente wegkantstations.

Wij zijn gestart met ons onderzoek en hebben onze eerste vragen en opmerkingen inmiddels gedeeld met de coördinator binnen IenW.

Wij adviseren IenW om een strakke en haalbare planning te hanteren voor het aanleveren van de benodigde informatie voor mijlpaal 47 en doelstelling 55. Indien de afgesproken mijlpalen en doelstellingen niet gehaald worden, kan dit financiële gevolgen hebben.

Ondertekening

Plaats: Den Haag

Datum: 7 oktober 2024

Handtekening:

Bijlage Verantwoording interim-auditrapport

In dit rapport doen wij tussentijds verslag van de belangrijkste uitkomsten van de werkzaamheden van onze wettelijke taak over de eerste maanden van 2024 voor het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII), Mobiliteitsfonds (A) en Deltafonds (J). Wij verrichten deze werkzaamheden als interne auditdienst van het Rijk conform artikel 6 van het Besluit ADR. Daarbij wordt aangetekend dat onze onderzoeken zich in wisselende stadia van uitvoering bevinden. Onze interim-bevindingen geven geen volledig tussentijds beeld van de stand van zaken, maar zijn afhankelijk van de bij elk departement passende mix van procesgerichte en cijfermatige controles voor zover deze op dit moment zijn uitgevoerd en geëvalueerd. Onze definitieve bevindingen, die in maart 2025 worden gerapporteerd in het auditrapport 2024, kunnen daarom afwijken van onze tussentijdse uitkomsten.

In dit interim-auditrapport willen wij met name bevindingen en risico's signaleren die de aandacht behoeven zodat in 2024 nog maatregelen ter verbetering kunnen worden getroffen. Wij focussen ons daarbij op de bevindingen in het beheer. In dit interim-auditrapport melden we ook eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij tot dusverre op basis van onze controlewerkzaamheden hebben geïdentificeerd.

Onze controle is gericht op het verstrekken van een oordeel bij de financiële overzichten over het gehele jaar 2024. Wij betrekken hierbij de interne beheersing die voor het opstellen van de financiële overzichten van belang is. Wij geven geen oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing.

Doel en doelgroepen

Dit interim-auditrapport is opgesteld voor de minister, de staatssecretaris en de secretaris-generaal van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en wordt tevens verstrekt aan de leden van het audit committee, de directeur Financieel-Economische Zaken en de Algemene Rekenkamer.

De Auditdienst Rijk is de interne auditdienst van het Rijk. Dit rapport is primair bestemd voor het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. De voorschriften uit de Wet open overheid gelden voor openbaarmaking van dit rapport. De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht naar de Tweede Kamer met de titels van door de Auditdienst Rijk uitgebrachte rapporten.

Colofon

Interim-auditrapport 2024
ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII), Mobiliteitsfonds (A)
en Deltafonds (J)

Datum
7 oktober 2024

Kenmerk
2024-0000471729

Auditdienst Rijk
Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag